

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

बी. ए. – (विशारद) योग

परीक्षा : मे – २०२५

प्रथम वर्ष

सत्र – १

विषय:- निसर्गोपचार (BAYH-23-107)

दिनांक : १३/०५/२०२५

गुण : ६०

वेळ : स. १०.०० ते दु. १२.३०

- सूचना :**
१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 २. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
 ३. उत्तरपत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नक्रमांक लिहिणे आवश्यक आहे.

- प्र.१. पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) (४०)**
- १) भगवद्गीता ही निसर्गाशी नाते ठेवते – विशद करा.
 - २) कोणत्याही दोन पाश्चात्य शास्त्रज्ञांच्या कार्याचा थोडक्यात आढावा घ्या.
 - ३) तीव्र रोग शत्रू नसून मित्र आहेत – स्पष्ट करा.
 - ४) कोणतेही दोन मुलभूत सिद्धांत स्पष्ट करा.
 - ५) आकाश तत्त्व चिकित्सेचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 - ६) गार व गरम पाण्याचे बाह्य उपयोग सविस्तर लिहा.
- प्र.२. पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)**
- १) राष्ट्रपिता महात्मा गांधी यांचे विचार लिहा.
 - २) कोणत्याही एका भारतीय शास्त्रज्ञाचे वर्णन करा.
 - ३) निसर्गोपचारात उभाड येतात – उदाहरणासह स्पष्ट करा.
 - ४) मातीचे औषधी गुणधर्म सांगा.
- प्र.३. टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (१०)**
- १) वायुतत्त्व चिकित्सा
 - २) निसर्ग हाच वैद्य
 - ३) डॉ. नारायण जयस्वाल
 - ४) निसर्गोपचाराचे स्वरूप

Translation in English

Sub: Naturopathy (BAYH-23-107)

Instructions:

- 1) All Questions are Compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) In the case of any doubt the Marathi version shall be held to be authentic and final.
 - 4) While writing answers the respective question numbers must be mentioned in the Answer Book.
-

Q.1. Answer the following questions in detail. (Any Four) (40)

- 1) The Bagavadgita also related to nature- explain.
- 2) Briefly review the work of any two Western Scientists.
- 3) Acute diseases are not enemies but friends. Explain
- 4) Write any two fundamental theories in detail.
- 5) Explain the importance of Akashtattva Chikitsa
- 6) Write the detail the external uses of cold and hot water.

Q.2. Answer the following questions in short. (Any Two) (10)

- 1) Explain the thoughts of Mahatma Gandhi.
- 2) Briefly describe any one Indian scientist.
- 3) Crisis occurs in Naturopathy. Explain with examples.
- 4) State the medicinal properties of soil.

Q.3. Write short notes. (Any Two) (10)

- 1) Air element Chikitsa
- 2) Nature is the healer.
- 3) Dr. Narayan Jayaswal
- 4) Nature of Naturopathy
